

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора

Ніколаї Галини Юрївни

на кваліфікаційну наукову працю

ЮЙАНЬ ШАОЦЯН

«Формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах здоров'язбережувальних технологій»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми зумовлена стрімким посиленням інтенсивності інформаційного та емоційного навантаження на особистість у всіх сферах життєдіяльності, що вимагає розроблення і впровадження здоров'язбережувальних технологій у підготовку фахівців різних спеціальностей, у тому разі – майбутніх учителів музичного мистецтва. Особливої уваги потребує процес формування їхньої вокально-фахової компетентності, оскільки навчання співу на пряму діє на здоров'я дітей та молоді з урахуванням впливу вокальної діяльності на особистість у всьому різноманітті її вимірів – фізичного, психічного, соціально-духовного тощо.

Актуальність досліджуваної проблеми посилюється виявленими Юйань Шаоцян суперечностями між: потребою суспільства в підвищенні здоров'я молоді нової генерації і недостатньою увагою педагогічної спільноти до впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітнє середовище у закладах вищої педагогічної освіти; потужними здобутками в галузі здоров'язбережувальних технологій у різних видах художньої діяльності й недостатньою розробленістю методики їх впровадження в галузь музично-педагогічної освіти; досягненнями у сфері фоніатрії, акустики, гігієни, збереження й розвитку голосу співаків та їх недостатнім врахуванням у традиційній практиці формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

У контексті означеного вагомої актуальності набуває тема дисертаційного дослідження Юйань Шаоцян «Формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах здоров'язбережувальних технологій».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами темами.

Дисертаційне дослідження входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», є складником наукової теми кафедри музичного мистецтва і хореографії факультету музичної та хореографічної освіти «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців

мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми (реєстраційний номер 0120U002017). Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 12 від 27 квітня 2018 року).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації

Розроблено методику впровадження здоров'язберігаючих технологій у процес вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва з опорою на: компетентнісний (наскрізний), а також технологічний, гуманістичний, індивідуально-орієнтований наукові підходи; методичні принципи (фасилітативної підтримки; сприяння вдосконаленню емоційно-вольової саморегуляції; розвивально-компенсаторний, особистісно-персоналізований, комплементарно-інтеграційний; саногенно-фонаційний; саногенно-художньої спрямованості, гедоністично-оптимістичної синергійності; полісуб'єктно-комунікативного взаємовпливу). Запропоновано оригінальний комплекс технологій загальнооздоровчого характеру, застосування яких сприяє якісному оволодінню студентами вокально-фаховою компетентністю, зокрема – технології рухово-фізичного, арт-педагогічного, музично-терапевтичного та вокало-терапевтичного спрямування. Серед істотних результатів зауважимо обґрунтування педагогічних умов, що сприяють формуванню у здобувачів вокально-фахової компетентності, а саме: стимулювання відповідального ставлення майбутніх учителів музичного мистецтва до опанування технологіями збереження здоров'я; інтеграції технологій загально-оздоровчого та вокально-фонаційного спрямування у фаховій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва; реалізації індивідуального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва з опанування здоров'язбережувальних технологій у процесі музично-педагогічної практики. Наукову значущість має типологія психологічних і вокально-фонаційних особливостей школярів, методика підготовки майбутніх фахівців до впровадження здоров'язбережувальних технологій у педагогічну практику.

Нові факти, які одержані здобувачем

У дисертації Юйань Шаоцян вперше визначено сутність і структура вокально-фахової компетентності в єдності інформаційно-полімотиваційного, когнітивно-фахового, художньо-виконавського, формувально-рефлексивного, компетентнісно-методичного компонентів та виокремлено у кожному з них здоров'язбережувальний потенціал. Здобувач також уточнює сутність поняття «вокально-фахова діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва» та специфіку педагогічного трактування феномену «здоров'язбереження»; удосконалено методику формування вокальних навичок у студентів на засадах

застосування здоров'язбережувальних технологій і здатність до їх впровадження під час навчання співу школярів. Привертає увагу той факт, що здобувач в цілому вдосконалює методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-фахової діяльності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, опублікованих працях

На підставі аналізу тексту кваліфікаційної наукової праці можемо говорити про обґрунтованість її наукових положень і висновків, оскільки вони спираються на низку методологічних підходів, оригінальних методичних принципів, а також сукупність дослідницьких методів. Серед останніх вирізняємо *теоретичні* – контент-аналіз наукових джерел, що є спрямованим на обґрунтування теоретико-методологічних засад дослідження, аналіз та узагальнення концептуальних положень у галузі музичної психології, педагогіки вищої школи, фоніатрії, методики вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва – для визначення сутності понять «вокально-фахова компетентність», «здоров'язбережувальні технології» та вияву специфіки їх застосування у процесі підготовки майбутніх фахівців до навчання співу школярів; теоретичне моделювання – задля виокремлення структурних компонентів вокально-фахової компетентності, критеріїв і показників оцінювання рівнів її сформованості в майбутніх учителів музичного мистецтва, прогнозування і моделювання – для розроблення моделі методики формування вокально-фахової компетентності на засадах застосування здоров'язбережувальних технологій; *емпіричні* – для здійснення діагностичних зрізів із застосуванням педагогічного спостереження, узагальнення думки незалежних експертів, тестування, анкетування, опитування; *педагогічний експеримент*, що був спрямований на перевірку ефективності авторської методики; *статистичні* методи – для обробки результатів, отриманих у процесі діагностичних зрізів.

Про обґрунтованість наукових результатів дослідження свідчить їх серйозна апробація на міжнародних науково-практичних конференціях: «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства (м. Одеса, 2017, 2019, 2020); «Музичне мистецтво ХХІ століття – історія, теорія, практика» (Дрогобич, 2019); «Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи» (м. Суми, 2019); «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (м. Київ, 2019); «Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики» (м. Переяслав-Хмельницький, 2021), «Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи» (Суми, 2021); «Trends in science and of practice of today» (Анкара, 2021), всеукраїнській науково-практичній конференції «Мистецька освіта: традиції,

сучасність, перспективи» (м. Кривий Ріг, 2019).

Значення для науки і практики отриманих результатів

Обґрунтовані результати дисертаційного дослідження Юйань Шаоцян у своїй сукупності розв'язують актуальну наукову проблему. Не викликає сумніву дієвість розроблених здобувачем педагогічних умов, а запропоновані ним технології і творчі завдання здоров'язбережувального спрямування можуть застосуватися на заняттях з постановки голосу, у вибіркових курсах з методики розвитку дитячого голосу і музичних здібностей дітей шкільного віку, в курсі методики викладання музичного мистецтва у закладах вищої музично-педагогічної освіти, у педагогічній практиці майбутніх фахівців під час занять співом зі школярами.

Положення дисертації можуть бути використані в умовах підвищення кваліфікації майбутніх учителів музичного мистецтва і викладачів вокалу в дитячих закладах неформальної освіти та у процесі самоосвіти й самовдосконалення фахівців відповідного профілю.

Оцінка змісту та завершеності дисертації

У вступі доведено актуальність та доцільність кваліфікаційної наукової праці, презентовано апарат дослідження, його наукову новизну, практичну значущість та структуру. У першому розділі висвітлено теоретичні основи формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах здоров'язбережувальних технологій, зокрема в науковому дискурсі визначено сутність поняття «вокально-фахова компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва». Здобувачем визначено здоров'язбережувальний потенціал вокально-фахової діяльності, відповідні технології та специфіку їх впровадження у процесі формування в майбутніх учителів музичного мистецтва вокально-фахової компетентності.

У другому розділі обґрунтовано модель вокально-фахової підготовки майбутніх учителів музики на засадах здоров'язбережувальних технологій. Не викликають зауважень її складові: методологічні підходи й методичні принципи, педагогічні умови й методи формування в майбутніх учителів музики вокально-фахової компетентності на засадах упровадження здоров'язбережувальних технологій.

У третьому розділі докладно висвітлено перебіг експериментально-дослідної роботи з формування вокально-фахової компетентності студентів на засадах здоров'язбережувальних технологій. Привертає увагу оригінальна методика діагностики рівнів сформованості в майбутніх учителів музичного мистецтва вокально-фахової компетентності, докладний опис результатів констатувального й формувального етапів педагогічного експерименту. У Додатках завдяки таблицям і діаграмам унаочнюються результати дослідження.

Дискусійні положення та зауваги до змісту дисертації

У цілому позитивно оцінюючи результати кваліфікаційної наукової праці Юйань Шаоцян, висловимо деякі побажання та вказівки щодо її недоліків. Уважаємо доцільним конкретизувати мету дослідження; гармонізувати висновки до розділів та загальні висновки; ліквідувати деяку термінологічну строкатість, зокрема розбіжності щодо назви другого етапу формувального експерименту; скоротити третій розділ за рахунок перенесення більшості таблиць у Додатки; виправити граматичні огріхи.

Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових виданнях

Про обґрунтованість наукових результатів дослідження Юйань Шаоцян свідчить повнота опублікування основних положень дисертації у 8 публікаціях, з яких 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 4 – апробаційного характеру, дві з них – у співавторстві. **Особистий внесок здобувача** в роботах, написаних у співавторстві, полягає в обґрунтуванні специфіки прояву компетентності в галузі вокальної педагогіки та висвітленні особливостей забезпечення здоров'язбереження і гігієни голосу в техніці італійського бельканто. Матеріали надруковано українською та англійською мовами. У цілому, обсяг і зміст публікацій засвідчують ґрунтовне опрацювання здобувачем теми дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам

Дисертація Юйань Шаоцян «Формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах здоров'язбережувальних технологій» на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) є актуальним, ґрунтовним, оригінальним і завершеним науковим дослідженням, має наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

У дисертаційному дослідженні представлено теоретичне обґрунтування та запропоноване нове розв'язання проблеми формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва із урахуванням потужного потенціалу здоров'язбережувальних технологій. Обґрунтовано актуальність досліджуваної теми, визначено сутнісний зміст основних понять кваліфікаційної наукової праці. Результати дисертаційного дослідження засвідчили успішність вирішення поставлених завдань, основні положення дисертації мають наукову новизну і пройшли достатню апробацію. Методичний контент праці повністю відповідає спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Юйань Шаоцян «Формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного

мистецтва на засадах здоров'язбережувальних технологій», після незначної корекції може бути представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), оскільки має теоретичну, практичну значущість, наукову новизну, зокрема й методичного характеру; матеріали дослідження можуть бути впроваджені в мистецько-освітній простір України та Китаю.

Отже, кваліфікаційна наукова праця Юйянь Шаоцян «Формування вокально-фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах здоров'язбережувальних технологій» на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) відповідає вимогам Наказу МОН № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради..» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та може бути представлена у спеціалізованій ученій раді для присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/педагогіка.

Рецензент:

Професор, доктор педагогічних наук,
професор кафедри музичного мистецтва і хореографії
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Галина Ніколаї

